

RAPPORT

MARIEN AFVAL & DE ZEILSPORT

2018-2019

Rapport opgemaakt door de provincie West-Vlaanderen, in opdracht van de dienst Marien Milieu (FOD Leefmilieu, Volksgezondheid en Veiligheid van de voedselketen).

Inhoud

1.	Context.....	1
2.	Methodiek.....	1
3.	Overzicht jachtclubs aan de Belgische kust en contactgegevens	1
4.	Bespreking van de resultaten	3
4.1.	Mentaliteit	3
4.2.	Systeem van afvalinzameling	3
4.3.	Prijs voor de afvalverwerking.....	4
4.4.	Drijvend afval in de jachthaven.....	4
4.5.	Specifieke problemen	4
4.6.	Blauwe vlag	5
5.	Conclusies en voorstellen van acties	5

Marien afval & de zeilsport

1. Context

Op vraag van de dienst Marien Milieu wordt nagegaan of er zich een specifieke problematiek voordoet rond afval die overboord gegooid wordt door zeilers of recreatieve vissers. Indien dit een probleem zou blijken, wenst de dienst Marien Milieu een sensibilisatiecampagne op te starten.

In de wetenschappelijke literatuur (ook internationaal) werden geen publicaties gevonden waarbij er een bewijs zou zijn dat zeilers een specifiek “probleempubliek” zou zijn.

Om dit verder te onderzoeken, contacteerde de Provincie West-Vlaanderen - gebiedswerking Kust - in de zomer van 2018 alle jachtclubs (9) aan de Belgische kust, alsook professioneel betrokkenen vanuit de overheid.

2. Methodiek

De jachthavens werden telefonisch gecontacteerd op 31 juli of 1 en 2 augustus 2018.

Via een semi-gestructureerd interview werden vragen gesteld over:

- De perceptie van de mentaliteit rond afval van op zee?
- Verschil tussen verschillende doelgroepen (bv. jongeren, ouderen, recreatieve vissers, zeilers,...)?
- Organisatie van afvalinzameling in de jachthaven?
- Gescheiden afvalinzameling of niet?
- Prijs voor de afvalafgifte en -verwerking?
- Problemen met drijvend afval?
- Specifieke andere problemen?

Extra contacten met overheidsdiensten werden gelegd in de maanden juli en augustus, met gerichte vragen.

3. Overzicht jachtclubs aan de Belgische kust en contactgegevens

ZEEBRUGGE

- R.B.S.C. Royal Belgian Sailing Club Rederskaai 1 – 8380 Zeebrugge +32 (0)50 544 903
havenmeester@rbsc.be www.rbsc.be

- Westhinder Marina Rederskaai 52 – 8380 Zeebrugge +32 (0)50 815 340 info@westhindermarina.be
www.westhindermarina.be

- B.Z.Y.C. - Brugse Zeil- en Yachtclub Tijdokstraat 19 - 8380 Zeebrugge +32 (0)50 734 738 info@bzyc.be
www.bzyc.be

OOSTENDE

- R.Y.C.O. - Royal Yacht Club Oostende Dr. E. Moreauxlaan 2 – 8400 Oostende havenmeester +32 (0)477 676 391 ryco.ostend@skynet.be www.ryco.be Danny Maes: oceans@telenet.be Tel: 0476/77 39 94: bootmanager; afvalbeheer: secretaris Roger Rosseel: 0475/27.69.87

- R.N.S.Y.C. - Royal North Sea Yacht Club Montgomerykaai 1 – 8400 Oostende +32 (0)59 430 694 havenmeester +32 (0)59 505 912 info@rnsyc.be www.rnsyc.be contactpersoon: 059/43.06.94. Katrien.

- Mercator Marina Sir Winston Churchillkaai 1 – 8400 Oostende +32 (0)59 705 762
info@mercatormarina.be www.mercatormarina.be

BLANKENBERGE

- R.S.Y.B. - Royal Scarphout Yacht Club Blankenberge Havenplein 1 – 8370 Blankenberge +32 (0)50 411 420 havenmeester +32 (0)476 971 692 info@scarphout.be www.scarphout.be

- V.N.Z. - De Vrije Noordzeezeilers De Smet de Naeyerlaan 1 – 8370 Blankenberge havenmeester +32 (0)497 565 565 vnzblankenberge@gmail.com www.vnzblankenberge.be

- V.V.W. - Vlaamse Vereniging voor Watersport Blankenberge Wenduinse Steenweg 1 – 8370 Blankenberge +32 (0)50 417 536 havenmeester +32 (0)495 527 536
havenmeester@vwwblankenberge.be www.vwwblankenberge.be: info@vwwblankenberge.be Jurgen Bogaert Tel: 050/ 41 75 36

NIEUWPOORT

- K.Y.C.N. - Koninklijke Yacht Club Nieuwpoort Krommehoek 1 – 8620 Nieuwpoort +32 (0)58 234 413 info@kycn.be www.kycn.be; Sabine Decort.
- V.V.W. - Vlaamse Vereniging voor Watersport Nieuwpoort Waterssportlaan 11 – 8620 Nieuwpoort +32 (0)58 235 232 info@vwwnieuwpoort.be www.vwwnieuwpoort.be Maarten Desloovere: maarten@vwwnieuwpoort.be Tel: 058/23 52 32
- WSKLum - Watersportkring van de Luchtmacht Halve Maanstraat 2b – 8620 Nieuwpoort +32 (0)58 233 641 info@wsklum.be www.wsklum.be VHF kanaal 72 Air Force Yachtclub

4. Bespreking van de resultaten

4.1. Mentaliteit

Alle gecontacteerden vermelden dat zeilers zich bewust zijn van de afvalproblematiek, en dat zeilers milieubewuste mensen zijn, die volgens hen (soms met klem benadrukt) zeker geen afval in zee zouden gooien. Daar wordt door vele havenopzichters ook sterk de nadruk op gelegd bij de communicatie met de leden & bezoekers.

Eén persoon maakt een uitzondering voor organisch afval, en zag er geen probleem in dat dit in zee werd gegooid.

De contactpersonen zien de leden 's avonds doorgaans met hun afval naar de vuilniscontainers gaan, deze laatste zijn ook snel vol (in het zomerseizoen). Dit bevestigt het vermoeden dat de mensen hun afval effectief bijhouden en meebrengen aan land.

Eén contactpersoon wees op een specifieke problematiek bij wedstrijden, waar vooral door jongeren tijdens die events wel opmerkelijk meer afval in zee terecht komt. In de KYCN in Nieuwpoort treden ze op door in het wedstrijdreglement op te nemen dat strafpunten worden toegekend als de jury getuige is van vervuiling. Dit lijkt te werken.

Ook over de mentaliteit van de recreatieve vissers werd positief gereageerd. Eén contactpersoon vermeldde dat mogelijks de oudere vissers nog iets in zee durven gooien, maar niet de jongere.

Bij één specifieke fractie is er wel een groot mentaliteitsprobleem: sigarettenpeuken. Deze worden nog veel in zee gegooid.

4.2. Systeem van afvalinzameling

In alle clubs zijn er faciliteiten om het afval te deponeren in de jachthaven.

In drie van de negen clubs wordt het afval niet gescheiden, in één club deels-gescheiden (geen PMD apart, maar wel papier en glas) en in vijf clubs is er een volledig gescheiden systeem (PMD, papier & karton, glas, restafval).

De drie clubs die niet gescheiden inzamelen, hebben dit in het verleden geprobeerd, maar het systeem werd afgevoerd omdat de sortering naar hun zeggen niet goed gebeurde. Eén club zou het toch graag opnieuw willen doen, omdat de kostprijs voor verwerking van restafval hoger ligt dan die van gescheiden afval.

De clubs die gescheiden inzamelen getuigen dat dit doorgaans zonder problemen gebeurt. Sommigen vermelden dat dit enkele jaren geduurd heeft, maar dat de mensen het ondertussen gewoon zijn. Er zijn geen noemenswaardige problemen.

Ook met de meeste buitenlandse gasten lukt dit goed. Het overgrote aandeel buitenlanders zijn Nederlanders en Duitsers, beiden sorteren zeer goed. Met sommige andere nationaliteiten die in het thuisland niet sorteren, worden wel problemen vermeld (Bv. Rusland).

Zelf al is selectief afval inzamelen aan boord niet steeds mogelijk (bv. wegens plaatsgebrek), toch blijft selectief afval inzamelen nuttig, ook voor afval gegenereerd in de haven.

Niet in alle jachthavens kan vuilwater (van de toiletten) afgegeven worden in tanks, omdat de oppompinstallatie niet steeds aanwezig is (bv. Zeebrugge). Dit toiletwater komt in zee terecht. In de haven is lozen van toiletwater verboden.

De havenmeesters doen zelf veel inspanningen om hun jachthaven proper te houden, dit stimuleert de leden om hetzelfde te doen.

4.3. Prijs voor de afvalverwerking

Behalve bij twee clubs in Blankenberge (RSYB en VNZ), zit de prijs voor afvalophaling en -verwerking in alle andere clubs verwerkt in de lid- of ligprijs.

Enkel in Blankenberge moet er bij twee clubs afzonderlijk betaald worden voor de afvalverwerking en hebben de clubs geen eigen systeem (bij de club, VVW Blankenberge, wel een eigen minicontainerpark). De clubs zijn verplicht de betalende faciliteiten van de stad te gebruiken (ondergrondse containers; €0,5/40 L zak). Er wordt gemeld dat dit soms tot problemen leidt. Enerzijds als het systeem kapot is of de vuilbakken vol zitten; anderzijds ook de melding van sluikstorten omdat mensen niet steeds extra willen betalen voor hun afval.

4.4. Drijvend afval in de jachthaven

Zes van de negen jachtclubs hebben geen groot probleem met zwerfvuil in de haven. De kleine hoeveelheden worden door het personeel van de jachthaven zelf of door de onderhoudsaannemers van MDK opgeruimd.

Drie jachthavens vermelden wel grote problemen. Dit hangt samen met afval uit de kanalen, die bij het openen van de sluizen in de jachthaven terecht komt. Het probleem is het grootst in Oostende, maar doet zich ook voor in Blankenberge en Nieuwpoort.

Bij de RYCO (Oostende) is dit probleem groter dan vroeger. Toen werd het afval door de sasmeesters uit het water gehaald vooraleer de sluizen werden open gezet, maar dit gebeurt op vandaag niet meer.

De Mercator Marina (Oostende) gaf aan dat het vele afval te maken heeft met de toeristen wiens afval in de jachthaven terecht komt. De haven kuist zelf twee maal per dag op.

4.5. Specifieke problemen

Enkele bevrageden haalden een specifieke problematiek aan:

- Gevaarlijke afval fracties zoals vuurpijlen, batterijen, verfpotten: dit mag doorgaans afgegeven worden door de leden (bij enkele clubs moet KGA door de leden zelf mee naar huis genomen worden), maar de kost voor de clubs wordt alsmaar hoger.
- Sigarettenpeuken: komen veel in het water terecht.
- Spanbandjes: bij evenementen in de haven worden veel spanbandjes gebruikt. Deze worden doorgeknipt en komen ook veel in het water terecht.

4.6. Blauwe vlag

Vier jachtclubs aan de kust hebben de Blauwe vlag: in Blankenberge is VVW, in Nieuwpoort de Koninklijke Yacht Club Nieuwpoort en de VY (Vlaamse Yachthaven) en in Zeebrugge de Royal Belgian Sailing Club.

De Blauwe vlag bevat meerdere criteria mbt. afvalbeheer:

Criterium 9: Er is een milieubeleidsplan. Hierin staat alles met betrekking tot duurzaamheid, water-, afval- en energiebeheer, gezondheid en veiligheid, alsook het gebruik van milieuvriendelijke producten.

Criterium 11: Er zijn adequate en duidelijk herkenbare containers voor gevaarlijke afvalstoffen.

Criterium 12: Er zijn voldoende, goed beheerde vuilnisbakken en/of afvalcontainers (incl. in kader van de milieuvriendelijke gedragscode, om de bezoekers van de jachthaven te informeren en te leren om geen afval achter te laten of toiletten te legen op het terrein of in de zee).

Criterium 13: De jachthaven bezit faciliteiten om recycleerbaar afval te verzamelen.

Criterium 14: Er zijn voorzieningen voor het wegpompen van bilgewater aanwezig.

Criterium 15: Er zijn voorzieningen voor het leegpompen van vuilwatertanks aanwezig.

Deze jachthavens doen onder impuls van de Blauwe vlag duidelijk meer inspanningen op vlak van afvalbeheer dan de overige jachthavens. De betrokken jachthavens geven aan dat vooral Nederlandse bezoekers (hun grootste aandeel) hier belang aan hechten.

5. Conclusies en voorstellen van acties

De basisvraag die gesteld werd luidt: “Heeft een sensibiliseringsactie naar zeilers rond marien afval in zee zin?” Op basis van de besprekingen kan afgeleid worden dat de zeilers, en ook het gros van de recreatieve vissers, niet de mentaliteit hebben om afval over boord te gooien. De bedenking kan dan ook gemaakt worden of een algemene sensibiliseringsactie zin heeft, tenzij voor een gerichte problematiek zoals peuken, spanbandjes of organisch afval.

Op basis van de gesprekken werd duidelijk dat er geen grote verschillen zijn in mentaliteit tussen de clubs, maar wel verschillen in aanpak van afvalverwerking.

Uit de gesprekken kunnen **volgende mogelijke actiepunten** gedistilleerd worden:

- **Organiseren info – en ervaringsuitwisseling** voor de jachtclubs, oa. rond selectieve afvalinzameling en afvalpreventie, communicatie naar de leden, Blauwe vlag & bezoekers en het gebruik van de SeaBIN voor in de haven;
- **Sensibiliseren rond enkele specifieke fracties:** peuken in zee (stevige asbakjes uitdelen aan de rokende vissers/zeilers?), spanbandjes, organisch afval. Concrete kansen hiervoor zijn oa de veiligheidsdagen die door de federale politie jaarlijks worden georganiseerd en de sailing beurs in Gent.

- Ter beschikking stellen van **informatie** en teksten rond **afvalbeheer en marien afval** voor opname in communicatiekanalen van de jachtclubs (formulier bij aankomst/lidmaatschap, nieuwsbrief, website, reglementen voor wedstrijden...)
- Bekijken systeem voor **KGA** in de jachthavens, dit in relatie tot de oplopende kost voor de clubs. Specifiek thema (cf. Mail Maarten Desloovere: vuurpijlen, rookpotten en handtakels. Deze zaken hebben slechts een houdbaarheid van 3 jaar, maar kunnen een stuk langer meegaan. Actie: onderzoek naar aanpassen van de houdbaarheid naar 5 of zelfs 10 jaar of herkeuringsmogelijkheden én naar alternatieven die minder gevaar aan boord meebrengen en herbruikbaar zijn, zoals led-handtakellichten (<https://www.pbo.co.uk/gear/led-laser-flares-tested-36341>; <https://themarinelab.com/best-distress-flares/>)
- Bekijken situatie voor **afgifte en lozing vuilwater** (lozing op zee; al dan chemische toiletten)
- Nagaan of meer clubs interesse hebben om de **Blauwe vlag** te behalen.

Naast deze algemene actiepunten zijn er ook **specifieke lokale aandachtspunten**:

- voor RNSY (Oostende): problemen met vistrap en geurhinder (overleg met stad Oostende).
- voor Nieuwpoort: overleg rond optreden tegen illegaal geplaatste visnetten op zee.

Volgende actiepunten worden niet weerhouden, omdat deze na contact met MDK reeds aan bod kwamen:

- Overleg met MDK rond opvissen van afval bij de sluizen; acties om te vermijden dat dit afval in de haven & zee terecht komt. Antwoord MDK: in de havens wordt het afval door de onderhoudsaannemer twee-wekelijks of van 15 april tem eind september wekelijks opgekuisd. Het afval voor de sluizen is de verantwoordelijkheid van ofwel De Vlaamse Waterweg, ofwel VMM ofwel de polderbesturen. Dit betreft echter kleine hoeveelheden, waarbij vooral maaisel een probleem is in het maaiseizoen.
- voor Blankenberge: problemen met betaal-vuilbakken. Hiervoor werden reeds meerdere voorstellen uitgewerkt, maar voorlopig werd geen consensus tussen de clubs gevonden. De aanpak in andere jachthavens kan inspiratie bieden om zich (pro-actief) in orde te stellen met de toekomstige Europese wetgeving.